

spiritus movens owocnej, jakże obustronne pożytecznej współpracy pomiędzy naszymi placówkami naukowo-dydaktycznymi, która aby trwała! Prezentując najważniejsze elementy tej koegzystencji, A. Dmitrowski określa filologię rosyjską UWM mianem „Международный центр сравнительной славянской филологии”.

Kończąc powyższe uwagi, chcę podkreślić, iż omawiana publikacja nie jest dziełem jednolitym, co łatwo zrozumieć, znając różnorodne zainteresowania prof. Dmitrowskiego. Ponadto teksty są pisane w różnym czasie oraz w związku z różnymi okolicznościami. Niemniej jednak stanowią one bogate źródło wiedzy, mają walory informacyjno-poznawcze oraz – jeżeli można tak powiedzieć – refleksywne. Skłaniają głównie do dwóch refleksji. Pierwszą można wyrazić w pytaniu: czy my, Słowianie, istotnie nie potrafimy harmonijnie współpracować, dążąc dla wspólnych celów? I jeszcze: czy każda utopia jest złem? Czy myślenie utopijne w słusznej sprawie nie ofiarowuje nam nadziei, jednocześnie wytyczając przynajmniej kierunek, w którym należy zmierzać, nawet ze świadomością, że proponowane cele są nie w pełni, a nawet zasadniczo nierealne? A więc szerokiej drogi niepoprawnym marzycielom...

Joanna Korzeniewska-Berczyńska

Wschód – Zachód w dialogu międzykulturowym, pod redakcją Jolanty Kazimierczyk i Grażyny Lisowskiej, Akademia Pomorska, Słupsk 2010, ss. 215.

После проведенной 24–25 сентября 2009 г. VII Международной научной конференции „Восток – Запад” издан очередной том материалов, в котором в двух разделах помещены статьи авторов из Украины (5), России (3), Турции (1) и разных учебных заведений Польши (22).

В первом „Literatura rosyjska i kultura Rosji” находится 16 докладов, в которых авторы проанализировали разнообразные проблемы литературоведения и культурознания. Можно выделить тексты, представляющие мировоззрение, раздумья, философские идеи отдельных писателей разных школ, времен и эпох. Рассмотрена философская проблематика романа *Пирамида* Л. Леонова (А. Газизова – Москва); проведен сравнительный анализ экзистенциального сознания в художественном воплощении В. Бульф и А. Платонова (А. А. Степанова – Днепропетровск); на основе избранных

произведений В. Гомбровича и Ф. Достоевского произведено исследование *O dialogu kulturowym w aspekcie esencjalno-egzystencjalnym koncepcji bytu* (P. Bogusz – Poznań).

Вторую группу составляют доклады, в которых дается подробный и оригинальный, тщательный и своеобразный анализ избранных литературных мотивов в различных текстах разных авторов. В центре внимания С. Н. Спиридонова (Москва) нашлись традиции еврейского плутовского романа рассмотрены на примере произведения *Похождения факира* Вс. Иванова. P. Gancarz (Słupsk) обратил внимание на категорию свободы, которую рассмотрел на основе литературных раздумий В. Гроссмана, подчеркивая, что творчество этого писателя имеет „ponadczasową wartość, to właśnie m.in. ze względu na ładunek myśli wolnościowej w niej zawarty” (с. 96). Т. Пудова (Słupsk) провела анализ гоголевских элементов, влияний, откликов в творчестве современного писателя М. Кураева, которого „роднит с гоголевской традицией умение увидеть в обыденности жизни фантастические черты; его внимание привлекает ничем не привлекательный человек” (с. 104).

Самая обширная часть этого раздела посвящена проблемам культуры России и Европы, литературы отечественной и зарубежной, анализам развития эмиграционного и отечественного литературного процесса. В трех докладах затронуты темы взаимовлияния польской и русской литературы. I. Lach (Słupsk) исследовала польские отголоски в трилогии В. Аксенова *Московская сага*; I. Rudziewicz (Olsztyn) отразила некоторые формы влияния традиций М. Горького на творчество избранных польских писателей-„деревенщиков”; T. Osuch, G. Lisowska (Słupsk) проследили постановки пьесы А. Чехова *Чайка* в польских театрах на рубеже XX–XXI веков, подчеркивая, что произведение „и по сегодняшний день оказывается в центре внимания польской театральной и литературной критики” (с. 97).

В статье *Феномен субъективности в Восточно-Западном диалоге шестидесятников* В.Д. Наривская (Днепропетровск) обратила внимание на историческую роль шестидесятичества „независимо от причастности или непричастности к объединениям, группам, событиям, поскольку это был не только бунт, но мощная вспышка субъективного сознания, качественно обновившего хор культурного развития” (с. 13). J. Kazimierczyk (Słupsk) представила доклад *W kręgu mistycznych nastrojów Aleksandra I. (Więzi z „Krudenerką”)*, а M. Gubińska *Kultura arabsko-muzułmańska wobec cywilizacji Zachodu we współczesnej francuskojęzycznej literaturze Maghrebu*.

A. Horniatko-Szumiłowska (Szczecin) рассмотрела взаимовлияние двух культур на примере творчества избранных украинских писателей-романтиков,

которые являлись представителями „ukraińskiej szkoły w literaturze rosyjskiej” (с. 21). С. Кочетова (Горловка, Украина) исследовала литературную критику М. Волошина, в частности, посвященную французской культуре, к которой писатель был привержен.

„Walka w szeregach konfederatów oraz niewola i zesłanie do Rosji stały się udziałem Karola Lubicz Chojeckiego oraz Thesby'ego de Belcoura” (с. 63) информирует в своей статье М. Dąbrowska (Warszawa) и анализирует дневники, написанные поляком и французом после пребывания в пленау и царской ссылки в России. И.В. Дорогань (Днепропетровск) посвятила свое внимание личности и дневниковым записям писательницы и художницы Марии Башкирцевой, которая представляет собой „феноменальное явление русско-украинско-французских культурных связей”, а публикация ее дневника „стала настоящей сенсацией для европейского общества”, так как „его страницы раскрывали образ необыкновенной личности” (с. 70), которая „явила собой воплощение культурологической мысли об амбиентном единстве культуры Востока и Запада” (с. 76).

Во втором разделе „Język rosyjski. Problemy przekładu i dydaktyki” помещено 15 докладов, в которых были рассмотрены три важные темы, связанные с изучением русского языка. В первой части этого раздела авторов интересовали вопросы развития современного русского языка, проблемы языковедения и структуры родственных языков. Michai Akartel (Katowice) исследовал мир ассоциаций в русском и польском языках, используя для этого слова, которые „подверглись семантической модификации и приобрели на уровне языкового подстандарта, совершенно новое значение” (с. 116), а S. Szadyka (Warszawa) роль и место аббревиатур на примерах современного русского языка делового общения.

Е. Рагозина (Калининград) рассмотрела способы использования разного типа вопросительных конструкций при общении, которые, по ее мнению, „являются весьма значительным средством осуществления коммуникационных связей, условием взаимопонимания людей” (с. 157), а А. М. Калюта (Эрджеесский университет, Турция) на основе примеров из русской и турецкой фразеологии роль анимализмов.

Ł. Karpiński (Warszawa) представил доклад *Обучение иностранным специальным языкам с точки зрения лексикографии*, а M. Czetyrba-Piszczak (Olsztyn) и M. Czetyrba (Poznań) рассмотрели на примере украинского языка „derywaty fleksywne i prefiksalne z *ne-* przedrostkowym”, которые являются формой редко выступающей в соотнесении „do klasy pochodnych afiksalnych. Pochodne paradygmatyczne derywowane są najczęściej od podstaw

czasowników, natomiast derywaty prefiksalne od odpowiednich niezaprzeczonych jednostek leksykalnych" (c. 174).

G. Lisowska (Słupsk) swój doklad poświęciła rozwojowi rosyjskiego języka w produkcjach masowej literatury, używając teksty detektywistycznych romanów Aleksandry Marininoy. Autor uważa, że masowa literatura w jakiejś stopniu jest odbiciem „realnych komunikacyjnych sytuacji, rozmów i zachowania ludzi, odbiciem sceny językowej rzeczywistości” (c. 163).

Partia tekstów w drugim rozdziale dotyczy różnych problemów przekładniczej działalności. W nich autorzy mówią o przekładach sztukowych rosyjskich autorów na polski język. D. Gierczyńska (Słupsk) przeanalizowała sposoby i adekwatność przekładu rosyjskiej rozmównej mowy na polski język na przykładzie powieści L. Ulickiej *Sonieczka*; M. Bączkowska (Gdańsk) opisała „literaturovedyczne aspekty rosyjskich realiów i ich znaczeń w tekście” (c. 132).

H. B. Zinukowa (Dnipro) zajęła się analizą przekładów gendernie skierowanych leksyki w tekstu angielszczyzny publicystyki; K. Koczur-Lejk (Szczecin) opisała wpływ kultury na wzajemne przekłady polskich i czeskich tekstów w XVI wieku. Przedstawienia polskich autorów nie zawsze spotykały się z zainteresowaniem czytelników wśród czeskich, na co wpływały „odpowiednie warunki społeczne, gospodarcze, a tym samym różnice w rozwoju kulturalnym między Polską a Czechami w XVI wieku” (c. 151).

W czterech tekstuach II rozdziału omówione zostały problemy metodyki i sposobów nauki rosyjskiego języka. O możliwościach pomiaru występujących trudności w rosyjskich dydaktycznych tekstuach opisała K. Wądołowska-Lesner (Gdańsk); rezultaty oblicza i wyglądu nauczyciela rosyjskiego języka przedstawiła J. Frąckowiak (Poznań); o wykorzystaniu gier i form nauki dla powtórzenia znanego materiału pisała M. Wiatr-Kmiecik (Poznań); o zasadach komunikacyjności i uwzględnianiu narodowej mowy przy nauczaniu rosyjskiego języka polskich studentów-filologów dokładał A. Klimkiewicz (Słupsk).

Wydany w Słupsku zbiór artykułów jest, jak nam wydaje się, bardzo potrzebny. Przedstawione w nim oryginalne i nowe materiały, ciekawie postawione pytania i badane tematy mogą zainteresować szeroki kółko czytelników, w tym profesorów, profesorów i studentów wyższych uczelni.

Irena Rudziewicz